

Vapaa Sivistystyö ry
FRITT BILDNINGSARBETE RF

Sivistys- ja tiedejaosto

Vapaa Sivistystyö ry:n lausunto: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Hallituksen esityksessä eduskunnan valtion talousarvioksi (tässä: talousarvio) todetaan koronan haitalliset vaikutukset koko koulutuksen ja kasvatuksen kentällä. Selvitysosassa todetaan linjauksena, johon VST ry myös yhtyy: ”Sivistys rakentaa ihmisten välistä luottamusta ja kunnioitusta sekä kriittistä ajattelua. Väestön osaamistason nostaminen ja yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden ja osallisuuden sekä tasa-arvon vahvistaminen edellyttävät hallinnonalan toimijoiden yhteistyötä ja hallinnonalarajat ylittävää politiikkaa. Kestävään kehitykseen ja globaaliin vastuuseen sitoutuminen on välttämätöntä. Yhdenvertaisuuden tulee olla kaiken toiminnan lähtökohta.”

Selvitysosassa kuvataan myös hallituksen tavoitteet, jotka ovat koulutustason ja koko väestön osaamistason nostaminen, oppijoiden hyvinvoinnin parantaminen ja osaamiserojen kaventaminen. Keinovalikoimassa mainitaan laajennettu oppivelvollisuus, opiskelupaikkojen houkuttelevuus, luovien alojen saavutettavuus sekä liikunnallinen aktiivisuus.

VST ry painottaa tässä vapaan sivistystyön roolia jatkuvan ja elinikäisen oppimisen alustana ja sivistysperustana, kun osaamis-, luovuus-, liikunta- ja terveysvajetta yritetään paikata koronapandemian jäljiltä kansallisella tasolla.

VST ry korostaa vaikuttavuustavoitteiden tärkeyttä, tasa-arvon toteutuminen sukupuolten tasa-arvona, koulutuksen, tieteen, taiteen, kulttuurin ja liikunnallisen, aktiivisen kansalaisuuden ideaa toteuttamalla. Toimialan tunnusluvuissa voidaan todeta vapaan sivistystyön parissa toteutetut opetustuntien määrän, yli 2,7 miljoonaa opetustuntia, joista suurimpina kulttuuriala, humanistinen ja kasvatustila, sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala (yli 89% opetustunneista, lähde: Opiskelijaprofiili 2019-selvitys OPH & VST ry).

On huolehdittava siitä, että koronavirusepidemiasta aiheutuvat muutokset vapaan sivistystyön oppilaitosten toimintaan eivät vaaranna oppilaitosten taloutta ja tulevaisuuden toimintakykyä. Nämä epidemiasta johtuvat muutokset oppilaitoksen suoritteissa eivät saa aiheuttaa tulevien vuosien rahoituksen heikkenemistä. Poikkeuksellisten vuosien 2020 ja 2021 vaikutukset tulevaan rahoitukseen tulee minimoida.

Kun jatkuvan oppimisen ja työllistymisen palvelukeskus (JOTPA) aloittaa määrärahan allokointia uuden osaamisperusteisen koulutustarjonnan valtionosuudella sekä hankintamenettelyllä alkuvuodesta 2022, on huomioitava alueellisten vst-oppilaitosverkostojen valmiudet tarjota täsmäkoulutuksia työn ja osaamisen kohtaantohaasteeseen.

VST ry:n mielestä valtionosuuden tasokorotus maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksiin on oikeansuuntainen signaali. Jotta kestäviä kotoutumispolkuja voidaan rakentaa, on täysimääräisen valtionosuuden saaminen myös kotoutumisajan ylittäneiden kohdalla tarpeen. Kielen oppiminen, yhteiskuntaan orientoiva ja työllistymiseen tähtäävän koulutus tulee mahdollistaa heille, joilla kotoutumisaika on umpeutunut ja eivät ole eri syistä voineet osallistua riittävästi koulutukseen työllistyäkseen tai kotoutuakseen kokonaisvaltaisesti.

Liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksen rahoitus katetaan Rahapelitoiminnan tuotoilla edunsaajille. Vuodelle 2022 rahapelitoiminnan tuotot kompensoidaan täysimääräisinä edunsaajille valtion budjettivaroista. Vapaa Sivistystyö ry kantaa huolensa liikunnan koulutuskeskusten toteuttaman vapaan sivistystyön rahoituksen jatkuvuuden turvaamisesta tulevaisuudessa.

Järjestöjen vapaan sivistystyön rahoitus muodostuu opintokeskuksen valtionavustuksesta myönnettävästä tuesta ja järjestöjen omarahoitusosuudesta. Merkittävä osa nuorisojärjestöjen ja sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoituksesta tulee veikkausvoittovarojen tuotosta. Veikkauksen tuottojen laskun myötä kasvanut epävarmuus järjestöjen rahoituksen jatkuvuudessa vaarantaa myös osaltaan järjestöjen koulutustoiminnan toteuttamisen ja lisää suoraan taloudellisen tuen tarvetta opintokeskusten rahoituksesta. Veikkauksen tuottojen vähentymisen kompensoiminen kestävästi muulla valtion rahoituksella on välttämätön edellytys opintokeskusten järjestöjen kanssa yhteistyössä toteutettavan koulutustoiminnan ylläpitämiselle.

Oppivelvollisuuden laajentamisen kustannukset on korvattava kansanopistoille täysimääräisesti. VST ry katsoo, että hallituksen esityksessä tarkoitetun kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutuksen oppimateriaalikustannukset huomioidaan osana uudistusta ja oppimateriaalikustannukset korvataan kansanopistoille täysimääräisesti kuten muillekin oppilaitosmuodoille.

Hallituksen psta

Helsingissä 26.10.2021

Björn Wallén, puheenjohtaja Vapaa Sivistystyö ry

bjorn.wallen@sivistystyo.fi